

Drachtplanten voor gezonde winterbijen

Onze bijen moeten geregeld periodes overbruggen waarin er geen voedsel gehaald kan worden. Te koud, te nat of te droog. Gelukkig hebben ze net als wij een paar mogelijkheden tot hun beschikking om deze momenten te overbruggen. De in gunstige periodes verzamelde nectar en stuifmeel worden opgeslagen in de raat.

Naast de opslag van energie in de vorm van honing wordt de energie opgeslagen in de eiwit-vetcellen van de bij zelf. Dit laatste is vooral van belang voor de winterbijen.

Het belang van stuifmeel

Honing bevat behalve de koolhydraten glucose, fructose en sacharose ook water en kleine hoeveelheden bouwstoffen zoals eiwitten, aminozuren, vetten, vitamines, mineralen en vezels. Koolhydraten zijn de brandstoffen waar de volwassen bijen hoofdzakelijk van leven. Bouwstoffen zijn nodig voor het opkweken van broed. Hiervoor zijn veel meer bouwstoffen nodig dan honing kan leveren. Het overgrote deel van deze bouwstoffen wordt gehaald uit stuifmeel. Komt er veel vers stuifmeel binnen, dan kan er veel broed opgekweekt worden. Mooi is te zien hoe snel een volk zich gaat ontwikkelen als in het voorjaar de wilgen beginnen te bloeien. Is er desondanks toch nog een overschot aan stuifmeel, dan wordt dit opgeslagen in de raat en zo bewaard voor periodes met stuifmeelschaarste wanneer toch broed verzorgd moet

worden. Het broed heeft veel stuifmeel nodig. Jonge bijen tot vier dagen oud eten het vers binnen gekomen of opgeslagen stuifmeel op en via de speekselklieren (voedersapklieren) wordt het gemengd met honing gevoerd aan de jonge larven.

Om in het voorjaar al heel vroeg over deze voedersapklieren te kunnen beschikken slaan bijen in het najaar de voedingstoffen op in hun eiwit-vetlichamen, voornamelijk aan onder- en bovenzijde van het achterlijf. Gezonde bijen die in het najaar over voldoende stuifmeel kunnen beschikken zijn niet alleen in staat een lange winterperiode te overbruggen, maar kunnen ook al heel vroeg beginnen met het aanzetten van een broednestje. Ook als er nog geen voorjaarsstuifmeel binnen gebracht wordt. Het binnenkomen van vers stuifmeel en verse nectar in het

voorjaar is wel het moment dat het broednest snel in omvang zal toenemen. Imkers die in de directe omgeving van hun bijenvolken zowel in het najaar als in het voorjaar veel bloeiende planten hebben staan, zullen dan ook merken dat hun volken daar veel profijt van hebben.

Inheemse vaste planten met remonterend vermogen

Inheemse vaste (overblijvende) planten zijn van nature in Nederland voor-komende planten die meerdere malen in hun leven bloeien. Ook op speciaal ingezaaide zaaiakkers, slecht verzorgde bedrijventerreinen en braakliggende landbouwgronden groeien veel soorten die voor insecten van groot belang zijn. Deze planten kunnen soms de hele zomer bloeien. Nadat de bloem is uitgebloeid gebruikt de plant echter de zelf geproduceerde energie (koolzuurassimilatie) voor de zaadvorming. Door tussentijds een keer te maaien op het moment dat de meeste bloemen uitgebloeid zijn en het maaisel af te voeren (verschralen) komen veel inheemse planten opnieuw tot een bloeiperiode. Door dit remonterend vermogen van sommige inheemse planten ontstaat er een herbloeï in een tijd waarin onze bijen bezig zijn om het laatste broed (lees: winterbijen) op te kweken en zijn ze in staat om hun eiwit-vetlichaam aan te leggen om de winterperiode te overbruggen.

Groenbemesters en andere éénjarigen

Om meerdere redenen (verbeteren van de grondstructuur, vasthouden en

Remonterende inheemse planten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Kleur stuifmeel	Bijzonderheden
Knoopkruid of overblijvende korenbloem	<i>Centaurea jacea</i>	Grijs	Grazige plaatsen. Voorkeur voor wat lemige grond
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	Oranje	Bermen en zaaiakkers
Grote kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>	Vuilwit	Op natte voedselrijke gronden, slootkanten en moerassige grond
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	Vuilwit	Voedselrijke vochtige plaatsen. Lastig onkruid, ondergrondse uitlopers, veel zaadvorming
Muskuskaasjeskruid	<i>Malva moschata</i>	Wit of roze	Op vochtige voedselrijke grond. Vaak in berm
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>	Grijs	Zonnige plaatsen. Soms in (kruiden)tuinen
Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	Grijs	Veevoedergewas. Vaak in berm

Akkerdistel (*Cirsium arvense*). Foto Kyselova Inna.

Borage of Komkommerkruid (*Borago officinalis*). Foto Matteo Sani.

Het broed heeft veel
stuifmeel nodig.

toevoegen van voedingsstoffen, tegengaan van onkruid en ziektes) zaaien landbouwers hun grond na de oogst vaak in met groenbemesters. Veel van deze gewassen zijn goede insectenplanten, zeker door het grote aantal waarin ze voorkomen. Wees

echter niet verwonderd wanneer een prachtig bloeiend veld afgemaaid of ondergeploegd wordt. Het is meestal niet wenselijk dat het gewas rijpe zaden gaat produceren. Deze akkers kunnen echter tijdelijk voor het nodige extra stuifmeel zorgen. Er kan ook veel

nectar op gehaald worden, maar dat is na een goede inwintering door de imker niet meer echt noodzakelijk.

Overige soorten die in particuliere tuinen, gemeentelijke plantsoenen en tegen schermwanden langs wegen veel worden aangeplant en van groot belang zijn voor late stuifmeeldracht zijn herfstasters (Aster soorten en cultivars) en klimop (*Hedera helix*). Ik zal daar in volgende artikelen meer aandacht aan besteden.

Bijen hebben het hele jaar door stuifmeel nodig, ook in het najaar na de inwintering. Voor elke imker is het daarom noodzaak in de directe omgeving van de bijenstandplaats veel aandacht aan de beplanting te besteden. ●

Voor bijen interessante groenbemesters

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Kleur stuifmeel	Bijzonderheden
Witte of gele mosterd	<i>Sinapis alba</i>	Geel	Kan later gezaaid worden dan siletta. Maakt minder wortels, komt sneller in bloei
Bladrammenas of siletta	<i>Raphanus sativus</i> var. <i>oleiferus</i>	Geel	Bestrijding van bepaalde aaltjes (nematoden)
Bernagie, borage of komkommerkruid	<i>Borago officinalis</i>	Wit	Zomergroenbemester. Bij late inzaai bloei tot ver in de herfst
Phacelia	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Blauw	Bij late inzaai bloei tot eind september
Cosmea	<i>Cosmos bipinnatus</i>	Geel	Akkerranden en tuinen